

Samkeppniseftirlitið

Samkeppni við meðhöndlun úrgangs

Kynning fyrir bæjarráð Kópavogs 15. mars 2018

Magnús Þór Kristjánsson

Skýrsla norrænu samkeppniseftirlitanna

- Í febrúar 2016 var gefin út skýrslan [Competition in the Waste Management Sector – Preparing for a Circular Economy](#)
- Tildrög skýrslunnar
 - Aukinn áhugi á samkeppni við meðhöndlun úrgangs
 - Vinnustofa norrænu eftirlitanna
 - Úrgangur er ekki lengur aðeins vandamál heldur verðmætt hráefni

Hagkerfi hringrásarinnar

Markaður myndast

- Ör þróun í meðhöndlun úrgangs
- Úrgangur sem verðmæt vara
- Samhliða auknum kröfum til umhverfislega hagkvæmrar meðhöndlunar úrgangs hefur myndast markaður

Umfjöllunarefni skýrslunnar

- Áhersla á að fjalla um aðkomu sveitarfélaga að meðhöndlun úrgangs og mögulegar opinberar samkeppnishömlur
 - Mikilvægi sveitarfélaga á þessu sviði er og mun áfram verða töluvert
- Kerfi fyrir aukna framleiðendaábyrgð einnig tekin til skoðunar
- Minni áhersla á hefðbundin viðfangsefni samkeppnislaga

Hlutverk sveitarfélaga við meðhöndlun úrgangs

- Sveitarfélög eru og verða mikilvægir þátttakendur á sviði meðhöndlunar úrgangs
- Lögbundið hlutverk
- Aðkoma sveitarfélaga getur verið misjöfn og nær mislangt

Hlutverk sveitarfélaga við meðhöndlun úrgangs, frh.

- Málsvarahlutverk samkeppniseftirlitanna á Norðurlöndunum
- Markmiðið að sveitarfélög sjái kosti þess að nýta sér samkeppni sem tæki til að:
 - Lækka kostnað
 - Styðja við nýsköpun
 - Ná markmiðum um umhverfisvernd

Stefnumörkun sveitarfélaga

- Í þriðja kafla skýrslunnar er fjallað um myndun markaða og stjórnun meðhöndlunar úrgangs
Þrjár leiðir:
 - A. Sveitarfélög sjá alfarið um þjónustuna
 - B. Blönduð leið
 - C. Frjáls samkeppni
- Hver leið hefur sýna kosti og galla
- Mikilvægi lands- og svæðisáætlana um meðhöndlun úrgangs
 - Fá alla hagsmunaaðila að borðinu, líka einkafyrirtækin

Stefnumörkun sveitarfélaga, frh.

- Samkeppnismat getur nýst sveitarfélögum við stefnumörkun á sviði meðhöndlunar úrgangs
- Ávallt skal velja þá leið sem hamlar samkeppni og nýsköpun minnst

OECD Competition Assessment Toolkit
OECD

Toolkit Principles
Volume 1 sets down the toolkit principles, describing benefits of competition, the checklist and examples of government processes.

Technical guidance
Volume 2 provides detailed technical guidance on key issues to consider when performing a competition assessment.

Operational manual
Volume 3 is an operational manual which provides a step-by-step process for performing competition assessment.

The OECD's Competition Assessment Toolkit helps governments to eliminate barriers to competition by providing a method for identifying unnecessary restraints on market activities and developing alternative, less restrictive measures that still achieve government policy objectives.

The toolkit in action
Translated into 17 languages, many countries use the Toolkit to identify regulations and policies that unnecessarily restrict competition in targeted sectors.

www.oecd.org/competition/toolkit • [@OECD_BizFin](https://twitter.com/OECD_BizFin) • [#OECDcomp](https://www.facebook.com/OECDcomp)

Helstu niðurstöður skýrslunnar

- Það er talsvert svigrúm til að auka samkeppni við meðhöndlun úrgangs á Norðurlöndunum
- Mikilvægi virkrar samkeppni
 - Nýjar og skapandi lausnir
 - Hagræðing og aukin verðmætasköpun
 - Aukin skilvirkni við meðhöndlun úrgangs

Helstu niðurstöður skýrslunnar, frh.

- Tilmæli
 - Aðgerðir sem unnt er að ráðast í strax
 - Nauðsynlegar breytingar til lengri tíma litið
 - Meðal annars hvatt til aukinnar og bættrar notkunar útboða
 - Mikilvægi þess að útboð séu vel undirbúin

Sex tillögur til úrbóta

- Aukin notkun markaðslausna
- Skýrari opinber hlutverk og markmið, aukið samtal
- Umgjörð um jafnræði keppinauta
- Beita skal opinberum útboðum í auknum mæli
- Betri tölfræði og samræmdar skilgreiningar á hugtökum
- Leiðir til að tryggja virkni framleiðendaábyrgðar

Um mikilvægi samkeppni við meðhöndlun úrgagns

- Reynslan sýnir að rétt notkun útboða getur leitt til töluverðar hagræðingar
 - Rannsóknir hafa sýnt sparnað sem nemur frá 10-47% frá kostnaði við eldra kerfi

Heimild: Skýrsla norrænu samkeppniseftirlitanna um samkeppni við meðhöndlun úrgangs

- Mikilvægt er að meta markaðinn og tilhögun útboðs áður en tilboða er leitað
 - Norræn samkeppnisyfirvöld hafa hvatt til samstarfs smærri sveitarfélaga við útboð og að stærri sveitarfélög kanni möguleikann á því að skipta útboðum í smærri einingar

Breytingar á starfsemi skilakerfa í Þýskalandi

Töluverðar breytingar hafa verið gerðar á skilakerfum (e. *Producer responsibility organisations*) fyrir umbúðaúrgang í Þýskalandi á undanförunum árum. Meðal annars hefur verið opnað fyrir samkeppni á milli skilakerfa. Á árinu 2003 hófust sameiginleg útboð á söfnunarþjónustu fyrir kerfin sem leiddu til yfir 20% lækkunar á söfnunarkostnaði.

Breytingarnar hafa leitt til minni lóðréttrar samþættingar hjá elsta skilakerfinu (DSD) og þar með möguleika fyrir önnur skilakerfi að hefja starfsemi. DSD hafði áður 100% markaðshlutdeild en árið 2011 var hún komin niður í 44%. Heildarkostnaður við skilakerfi umbúðaúrgangs í Þýskalandi hafði lækkað úr 2 ma. evra árið 2003 í 1 ma. evra árið 2012.

Breytt fyrirkomulag við útboð á sorphirðu í Osló

- Í lok árs 2015 bauð Osló út þjónustu við meðhöndlun úrgangs í sveitarfélaginu sem leiddi til góðrar niðurstöðu
 - Umfangsmikil undirbúningsvinna, m.a. fundir með hagsmunaaðilum
 - Ákvörðun um að skipta útboðinu upp í nokkra þætti
 - Tilboðin sem bárust voru um 30-40% lægri en kostnaður í eldra kerfi
 - Reynslan á eftir að sýna hvernig þetta fer
- <http://www.kretslopet.no/nyheter/497-kraftig-prisreduksjon-pa-innsamling-i-oslo>

Fyrri úrlausnir Samkeppniseftirlitsins

- Álit nr. 1/2014, *Samkeppnishömlur við meðhöndlun úrgangs*
 - Tilmælum beint til Reykjavíkurborgar, ráðherra og annarra sveitarfélaga
- Ákvörðun 34/2012, *Misnotkun Sorpu bs. á markaðsráðandi stöðu sinni*
 - Ákvörðunin var staðfest með dómi Hæstaréttar Íslands 2. febrúar 2017 í máli nr. 273/2015
 - Mikilvæg leiðbeining til sveitarfélaga felst í dóminum

Lokaorð

- Sveitarfélög munu leika lykilhlutverk
- Markaðslausnir eru mikilvægar til þess að markmiðið um hagkerfi hringrásar náist
- Erfitt að spá fyrir um þróunina, en töluverðra breytinga kann að vera þörf, m.a. til að auka endurvinnsluhlutföll (material recycling)

Skýrsla norrænu samkeppniseftirlitanna um tengsl samkeppni og græna hagkerfisins

- Skýrslan [Competition Policy and Green Growth](#) kom út árið 2010
 - Í skýrslunni er fjallað um hlutverk samkeppni og samkeppniseftirlita til að stuðla að vexti græna hagkerfisins og sjálfbærni
- Samkeppnisdeild OECD og framkvæmdastjórn ESB hafa einnig gefið út skýrslur um tengsl samkeppni og umhverfismála

Report from the Nordic competition authorities No. 1/2010

Competition Policy and Green Growth

Interactions and challenges

SAMKEPPNISEFTIRLITID

